

ESF projekts „Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības administratīvās kapacitātes stiprināšana”

4.2.aktivitāte „Normatīvo aktu un politikas dokumentu ekspertīze”

Eiropas Savienības normatīvo aktu un politikas dokumentu ekspertīze

2009.gada septembra ziņojums

**Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par
pakalpojumiem iekšējā tirgū**

Ievads

Līdz ar pievienošanos Eiropas Savienībai (turpmāk tekstā – ES) 2004.gada 1.maijā, Latvija pievienojās arī vienotajam ES iekšējam tirgum un apņēmas ievērot Eiropas Kopienu dibināšanas līguma¹ (turpmāk tekstā – Līgums) noteikumus, tostarp tos, kas attiecas uz komercdarbības tiesību un brīvas pakalpojumu sniegšanas jomu (Līguma 43.-55.pants).

Līguma 2.nodaļā (Tiesības veikt uzņēmējdarbību) un 3.nodaļā (Pakalpojumi) ietvertas normas, kas vērstas uz to, lai likvidētu šķēršļus vienas dalībvalsts pakalpojumu sniedzējam vai uzņēmējdarbības veicējam darboties citā dalībvalstī. Ar šķēršļiem tiek saprasta gan nepamatota atļauju pieprasīšana, sarežģīta reģistrācijas kārtība vai jebkādi citādi darbības ierobežojumi ārvalstniekam.

Latvijā pastāvīga normatīvo aktu caurskatīšana ar mērķi izvērtēt tiesiskā regulējuma atbilstību Līguma 43.-55.pantam tika uzsākta pirms valsts iestāšanās ES, lai nodrošinātu ES dalībvalsts saistību izpildi. Tiesību aktu caurskatīšanas procesa rezultātā identificētajiem ierobežojumiem tika sniegts vērtējums, kā arī pamatojums to pārskatīšanai vai atcelšanai, lai iestāšanās brīdī nacionālais regulējums augstāk minētajās jomās, kā arī tā piemērošanas prakse būtu saskaņota ar ES prasībām. Tādēļ tika pārskatīts tolaik pastāvošais regulējums atsevišķās pakalpojumu nozarēs, atļaujas aizstājot ar komersantus mazāk ierobežojošām prasībām (piemēram, būvniecībā licencēšana tika aizstāta ar komersantu reģistrācijas prasību), vai vispār atceļot komersantiem prasības saņemt atsevišķa veida atļaujas saimnieciskās darbības uzsākšanai vai veikšanai (piemēram, licence autotransporta un traktortehnikas tirdzniecībai tika aizstāta ar tirdzniecības vietas reģistrācijas prasību).

Sistemātiska spēkā esošā valsts normatīvā regulējuma analīze pakalpojumu jomā tika turpināta arī pēc ES paplašināšanās 2004.gadā. Šādu pasākumu nepieciešamība un nozīme kopējā tirgus izveidei pakalpojumu jomā, kas aptver telpu bez iekšējām robežām, tika uzsvērtā ES līmenī. Piemēram, Vima Koka (*Wim Kok*) vadītās augsta līmeņa grupas Lisabonas stratēģijas vidusposma izvērtēšanai 2004.gada novembra ziņojumā tika uzsvērts, cik svarīgi ir liberalizēt tirgus un likvidēt nevajadzīgu regulējumu, tajā skaitā pakalpojumu sektorā pastāvošus šķēršļus, lielākas konkurences veicināšanai. Ziņojumā rosināts sistemātiski pārskatīt regulējumu, lai nodrošinātu, ka ES lieki netiek apgrūtināta saimnieciskās darbības veikšana.² Sekmējot šo mērķi, Eiropas Komisijas paziņojumā Eiropadomes 2005.gada pavasara sanāksmei un atjauninātajā Lisabonas stratēģijā regulējuma uzlabošana

¹ Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma konsolidētā versija
<http://www.ecb.int/ceb/legal/pdf/ce321200612291v00010331.pdf>

² Eiropas Komisijas Prezidenta paziņojums Eiropadomes pavasara sanāksmei, 2005.gada 2.februāris.
http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/COM2005_024_en.pdf

konkurētspējīgu tirgu veicināšanai tika raksturota kā viens no galvenajiem turpmākā darba elementiem. Savukārt Eiropadome 2005.gada marta sanāksme secinājumos uzsvēra minētā uzdevuma nozīmi, aicinot dalībvalstis regulāri pārbaudīt valsts tiesību aktus saistībā ar to atbilstību ES normām, lai likvidētu šķēršļus un veicinātu konkurenci iekšējā tirgū.³

Pakalpojumu sektorā vēl aizvien ES dalībvalstis savā likumdošanas praksē mēdz noteikt dažādus ierobežojumus pakalpojumu brīvai sniegšanai vai tiesībām brīvi veikt komercdarbību. Turklāt šādiem ierobežojumiem nav izteikta tieša efekta, kas ļauj tos viegli identificēt, bet pārsvarā netiešs raksturs – proti, dalībvalstis neliedz, piemēram, citu ES dalībvalstu saimnieciskās darbības veicējiem sniegt īslaicīgus pakalpojumus to teritorijā vai arī reģistrēties tajās, lai veiktu pastāvīgu saimniecisko darbību, bet gan nosaka pēc būtības slēptus ierobežojumus, izvirzot nesamērīgas prasības atļaujas saņemšanas vai reģistrācijas veikšanas procesā. Tā valstis atsevišķos gadījumos cenšas padarīt reģistrācijas procedūras laikietilpīgas un apgrūtinošas – rezultātā piespiežot atļaujas (reģistrācijas) pieteicēju atteikties no nodoma izvērst savu saimniecisko darbību konkrētajā valstī. Rezultātā tas noved pie tā, ka pakalpojumu tirgū attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību situācija nav tik viennozīmīga un skaidra kā preču tirgū. No šādiem ierobežojošiem pasākumiem pakalpojumu nozaru regulācijā cieš ne tikai pārrobežu ekonomiskās aktivitātes, kuras aizsargā Līguma 43.-55.pants, bet arī pašmāju komersanti, kas darbojas vietējā tirgū.

Saimnieciskās darbības vides sakārtošanas un administratīvo procedūru vienkāršošanas kontekstā būtiska nozīme ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra direktīvas 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū (turpmāk tekstā – Pakalpojumu direktīva) savlaicīgai un korektai pārņemšanai nacionālajos normatīvajos aktos, jo tās mērķis ir administratīvā sloga mazināšana pakalpojumu darbības uzsākšanai un attīstībai, kā arī publiskās pārvaldes vienkāršošana un modernizēšana.

Tā kā Latvijai ir saistošas Pakalpojumu direktīvā iekļautās prasības, Latvija ir uzsākusi pasākumus tās ieviešanai nacionālajā tiesību sistēmā. Par tiem plašāk tiks vēstīts šī ziņojuma nodaļās.

Pakalpojumu direktīva – ieskats vēsturē

2004.gada 13.janvārī Eiropas Komisija prezentēja direktīvas projektu par pakalpojumiem iekšējā tirgū, kas kļuva pazīstama arī ar nosaukumu Bolkešteina

³ Eiropadomes prezidentūras secinājumi Briselē, 2005.gada 22.-23.martā.
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/84335.pdf

direktīva par godu Fricim Bolkešteinam (*Fritz Bolkestein*) – Iekšējā tirgus komisāram no Nīderlandes, kurš iesniedza tās projektu.

Sākotnēji arodbiedrības, ieskaitot Eiropas arodbiedrību konfederāciju (*European Trade Union Confederation*, turpmāk tekstā – ETUC), uzskatīja, ka gadījumā, ja direktīva tiks pieņemta tās sākotnējā redakcijā, tā nodarīs kaitējumu gan darbiniekiem, gan pakalpojumu saņēmējiem. Tādēļ arodbiedrības uzstāja uz būtiskiem projekta grozījumiem.

2004.gada martā ETUC Izpildkomiteja pieņem rezolūciju, ar kuru aicina veikt pasākumus ar mērķi padarīt iekšējā tirgus funkcionēšanu efektīvāku un veicināt brīvu pakalpojumu kustību, tomēr vēršot uzmanību uz to, ka direktīvas projekta izstrādes gaitā bijis par maz konsultāciju, un brīdinot par to, ka daži no piedāvātajiem pasākumiem apdraudētu darbinieku tiesības un darba apstākļus, kā arī pasliktinātu pakalpojumu kvalitāti ES.

2004.gada jūnijā ETUC Izpildkomiteja pastiprina opozīciju Bolkešteina direktīvai, jo no dalībvalstu puses ir aizvien vairāk pierādījumu tam, ka daži tās elementi var potenciāli radīt tām nelabvēlīgu ietekmi.

2004.gada novembrī Eiropas Parlamenta Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības sanāksmē ETUC brīdina tās dalībniekus par to, ka direktīvas projektā nepieciešams veikt būtiskus grozījumus.

2004.gada novembrī ETUC un Eiropas valsts un pašvaldību darba devēju apvienība (*European Centre of Enterprises with Public Participation, CEEP*) izplatīja kopīgu paziņojumu ES Konkurences padomei, aicinot izmantot līdzsvarotāku pieeju sabiedrisko pakalpojumu un sociālās labklājības aizsardzībai, ņemot vērā šo pakalpojumu dažādību.

2005.gada martā ETUC izved Briseles ielās vairāk nekā 75 000 cilvēku, lai demonstrētu opozīciju direktīvas projektam.

2005.gada aprīlī Eiropas Parlamenta deputāte sniedz ziņojumu par direktīvas projektu parlamenta Iekšējā tirgus un patērētāju tiesību aizsardzības komitejai, piedāvājot no tās darbības jomas izslēgt darba attiecības un vispārējas nozīmes pakalpojumus (*services of general interest*).

2005.gada maijā Eiropas Parlamenta Nodarbinātības komiteja nobalso par piedāvātajiem grozījumiem, atceļot direktīvā iekļauto izcelsmes valsts principu.

2005.gada novembrī ETUC apstiprina savu noraidošo attieksmi pret Iekšējā tirgus un patērētāju tiesību aizsardzības komitejas balsojumu, ar kuru noraidīti priekšlikumi direktīvās projektā iekļaut dažus būtiskus grozījumus.

2006.gada 16.februārī Eiropas Parlaments savā plenārsesijā nobalsoja par kompromisa priekšlikumu, kas lielā mērā atbilda arodbiedrību prasībām. ETUC aicināja Komisiju un Padomi rīkoties saskaņā ar Parlamenta viedokli. Līdz ar to Komisija virzīja jaunu priekšlikumu saskaņā ar Parlamentā panāktā kompromisa galvenajiem principiem. 4.aprīlī Komisija publicē jaunu direktīvas projektu, ņemot vērā Parlamenta veiktos grozījumus. 29.maijā Konkurences padome panāk politisku vienošanos par jaunu direktīvas projekta tekstu, kurš tālāk tiek virzīts uz otro lasījumu Eiropas Parlamentā.

Lai arī ETUC apsveica šādu lēmumu, tā turpināja virzīt arī savus priekšlikumus uzlabojumiem: būtiski skaidrāku darba tiesisko attiecību un vispārējas nozīmes sociālo pakalpojumu izslēgšanu no direktīvas tvēruma, kā arī stingrāku atbalstu pamattiesībām. Tādēļ ETUC pauda nožēlu par Parlamenta Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas 2006.gada 24.oktobra balsojumu, ar kuru piedāvātie grozījumi tika noraidīti.

2006.gada 15.novembrī Eiropas Parlaments apstiprināja grozīto direktīvu, bruģējot ceļu tās kļūšanai par likumu 2006.gada beigās. ETUC apsveica šādu iznākumu kā lielu arodbiedrību kustības panākumu, tai pat laikā apņēmoties panākt turpmākus uzlabojumus dalībvalstīs.

Eiropas Padomē direktīva tika pieņemta 2006.gada 12.decembrī, un tās pārņemšanas termiņš dalībvalstīs ir 2009.gada 28.decembris.

Pakalpojumu direktīvas saturs, mērķi un uzdevumi

Pakalpojumu direktīvas mērķis ir spert soli pretī tam, lai nodrošinātu, ka gan pakalpojumu sniedzēji, gan saņēmēji var vieglāk baudīt priekšrocības, ko sniedz Eiropas kopienas dibināšanas līguma 43. un 49.pantā garantētās pamatbrīvības – brīvība veikt saimniecisko darbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība pāri robežām. Lai to sasniegtu, Pakalpojumu direktīvas noteikumi paredz vienkāršot administratīvās procedūras, likvidēt šķēršļus pakalpojumu darbībām, kā arī veicināt gan savstarpēju uzticēšanos starp dalībvalstīm, gan pakalpojumu sniedzēju un patērētāju uzticību iekšējam tirgum. Pakalpojumu direktīvas noteikumi lielā mērā balstās uz Eiropas Kopienas tiesas judikatūru par brīvību veikt saimniecisko darbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, un tā papildina jau esošos Eiropas Kopienas tiesību aktus, kas paliek spēkā.

Pakalpojumu direktīvas mērķis zināmā mērā ir risināt arī problēmas, kas saistītas ar regulatīvo nenoteiktību, kas pastāv attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas aspektiem neharmonizētajā sfērā. Tā, piemēram, direktīvas 16.pants paredz, ka ierobežojošu noteikumu piemērošana *īslaicīgu* pakalpojumu gadījumos pieļaujama tikai tad, ja tas ir nepieciešams sabiedriskās kārtības, valsts drošības, veselības aizsardzības vai vides aizsardzības iemeslu dēļ – citi sabiedrības interešu aizsardzības apsvērumi nav pieļaujami. Direktīva paredz arī pārskatīt atļauju piešķiršanas sistēmu tāds tehniskus aspektus kā atļauju derīgumu termiņi un to pagarināšanas kārtība, ja citi Eiropas Kopienu tiesību instrumenti nosaka nepieciešamību pēc atļaujas sistēmas, bet neregulē tās pastāvēšanas tehniskos aspektus.

Kopumā ņemot, pakalpojumu nozarei ir raksturīgs augsta līmeņa regulējums. Bieži vien šis regulējums ir kopums, ko veido valsts regulējums, pakalpojumu nozaru pašregulācija, kā arī paražas un prakse, kas ir izveidojusies vairāku gadu garumā. Pārmaiņas pakalpojumu nozarē rada tehnoloģiju attīstība un efektivitātes pieauguma nepieciešamība tirgū. Tāpēc pakalpojumu nozaru nosacījumu liberalizēšanai attiecībā uz ienākšanu konkrētajā tirgū ir būtiska nozīme. Ņemot vērā šos apsvērumus, būtu lietderīgi noteikt pasākumu plānu un grafiku, pēc kura tiktu pārskatīta normatīvi tiesiskā bāze tajos pakalpojumu sektoros, kurus aptver Pakalpojumu direktīvas darbības joma, un pakāpeniski tiktu atcelti vēl aizvien pastāvošie, saimniecisko darbību veicējus nesamērīgi apgrūtinājošie ierobežojumi un šķēršļi.

Lai gan Pakalpojumu direktīva pamatā orientēta uz to, lai ikvienam nodrošinātu iespēju netraucēti tirgū piedāvāt savu pakalpojumu pilnu klāstu visā ES iekšējā tirgus teritorijā, proti, lai atvieglotu un dalībvalstu starpā saskaņotu nacionālo regulējumu, kas skar uz citu dalībvalstu tirgiem orientētus komersantus, būtu pamatoti, ja no Pakalpojumu direktīvas ieviešanas labumu gūtu arī pašmāju komersanti, kas darbojas vienīgi vietējā tirgū.

Pakalpojumu direktīvas noteikumi izvirza uzdevumus, kas paredz vienkāršot administratīvās procedūras un likvidēt šķēršļus pakalpojumu darbībām. Viens no tādiem uzdevumiem valstij noteikts Pakalpojumu direktīvas 39.pantā – pārskatīt savu nacionālo tiesību aktu sistēmu un ziņot Eiropas Komisijai par tiesību aktu pārskata procesa rezultātiem, Tāpat minētais pants dod iespēju dalībvalstīm pēc nacionālā pārskata ziņojuma iesniegšanas Eiropas Komisijai iesaistīties savstarpējās izvērtēšanas mehānismā, izskatot un sniedzot atzinumus par citu dalībvalstu iesniegtajiem pārskata ziņojumiem.

Pakalpojumu direktīvas regulējums nosacīti var tikt iedalīts piecās pamatdaļās. Tās ir:
1) administratīvā vienkāršošana; 2) brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu

brīva aprīte; 3) pakalpojumu saņēmēju tiesības; 4) pakalpojumu kvalitāte; un 5) administratīvā sadarbība starp ES dalībvalstu kompetentajām iestādēm.

Vispārīgās prasības: Pakalpojumu direktīva nosaka vispārīgās prasības, kas veicina kopējā pakalpojumu tirgus praktisko ieviešanu, tirgu, kas raksturojams ar kvalitatīvu pakalpojumu aprīti iekšējā tirgū (direktīvas 1.panta 1.punkts). Pakalpojumu direktīvas 1.panta 2.-7.punkts norāda uz tiem pasākumiem un darbībām pakalpojumu jomās, kurām direktīvas normas nav piemērojamas. Pakalpojumu direktīvas 2.panta 1.punkts iezīmē direktīvas tiesisko ietvaru, kā arī norāda uz to, ka direktīva piemērojama tikai tiem pakalpojumiem, kurus sniedz ES dalībvalstī dibināts komersants. Noteiktas pakalpojumu darbības ir viennozīmīgi izslēgtas no Pakalpojumu direktīvas darbības jomas ar direktīvas 2.panta 2.-3.punktu. Pakalpojumu direktīvas 3.panta 1.-3.punkts regulē jautājumus, kas saistīti ar Pakalpojumu direktīvas normu un citu ES tiesību aktu normu kolīziju. Direktīvas 3.panta 1.punktā sniegtais tiesību aktu uzskaitījums nav izsmelošs un sarakstam ir tikai informatīvs raksturs.

1) Administratīvā vienkāršošana – Pakalpojumu direktīvas II nodaļa satur vairākas tiesību normas, kas skar valsts pienākumu attiecībā uz administratīvo procedūru vienkāršošanu. Šo normu mērķis ir ES dalībvalstīs pārskatīt un atteikties no komersantiem pārlietu apgrūtinošām procedūrām un formalitātēm, kas kavē uzņēmējdarbības tiesību realizāciju ES kopējā tirgū un jaunu pakalpojumu sniedzēju dibināšanos.

Direktīvas 5.panta normas liek valstij rūpīgi izvērtēt un nepieciešamības gadījumā veikt pastāvošo administratīvo procedūru vienkāršošanu. Savukārt direktīvas 6.pants nosaka prasību pēc vienas pieturas aģentūras principa ieviešanas pakalpojumu sniedzējiem un saņēmējiem visās pakalpojumu jomās, uz kurām attiecas direktīva. Direktīvas 7.pants izvirza konkrētas prasības informācijas saturam un apjomam, kas ikvienai ES dalībvalstij ir jānodrošina izveidojamajās vienas pieturas aģentūrās, bet direktīvas 8.pants skaidri un nepārprotami norāda uz sasniedzamo mērķi valsts pārvaldes modernizācijas jautājumā, proti, valsts pārvaldes iestāžu pakalpojumu elektronizāciju.

Līdz ar to noteiktai informācijai ir jābūt pieejamai elektroniski ar vienas pieturas aģentūras starpniecību, kurai turklāt jāsniedz komersantam iespēju tajā nokārtot ar atļauju saņemšanu saistītas formalitātes. Pakalpojumu direktīva piešķir valstij zināmu izvēles brīvību, jo atsevišķas vienas pieturas aģentūras funkcijas var tikt nodotas citām, tostarp nevalstiskā sektora organizācijām, kā arī valsts var noteikt izveidotajam vienas pieturas aģentūras punktam papildu funkcijas, kas pārsniedz direktīvas prasību apjomu (21.pants).

Tiesību normas, kas attiecas uz procedūru vienkāršošanu, skar visas prasības, kas ir izpildāmas, lai iegūtu tiesības sniegt pakalpojumus vai veikt komercdarbību ar Pakalpojumu direktīvu aptvertajās pakalpojumu jomās. Šīs normas piemērojamas gan pašmāju, gan ES dalībvalstu komersantiem, lai nodrošinātu vienādus apstākļus visiem pakalpojumu sniedzējiem visās ES dalībvalstīs.

2) Brīvība veikt uzņēmējdarbību un brīva pakalpojumu aprīte – Visās pakalpojumu jomās, ko aptver Pakalpojumu direktīva, komersantiem ir garantētas vispārējas tiesības sniegt pakalpojumus. Tomēr ir iespējams paredzēt arī dažas atkāpes no šīm tiesībām.

Pastāv vairākas atšķirības direktīvas regulējumā, kas attiecas uz komersantiem, kas konkrētajā ES dalībvalstī veic ilgstošu saimniecisko darbību, un komersantiem, kas ES dalībvalstī sniedz laikā ierobežotus pakalpojumus, un šī valsts nav komersanta mītnes valsts. Iespējas valsts pārvaldes iestādēm atkāpties no pamatbrīvību principiem ir daudz ierobežotākas „īslaicīgu” pakalpojumu gadījumā.

Atļauju sistēmas un citas papildu prasības var tikt izvirzītas, ja tās izpilda direktīvas 9., 14. un 15.panta prasības. Pakalpojumu direktīvas 10.-13.pants raksturo to, kādām ir jābūt administratīvajām procedūrām (atļauju termiņi, pretendentu atlase, atļauju piešķiršanas procedūras) šajos gadījumos.

Atkāpe no pakalpojumu sniegšanas brīvības („īslaicīgie” pakalpojumi, 16.-18.pants) var tikt piemērota tikai tad, ja nosacījumi atkāpes piemērošanai atbilst direktīvas 16.pantā noteiktajiem kritērijiem. Pakalpojumu direktīvas 17.pants sniedz to pakalpojumu veidu sarakstu, kas nav aptverti ar direktīvas 16.-18.panta prasībām. Turklāt direktīvas 18.panta 1.punktā ir iekļauta norma, kas atsevišķos gadījumos pieļauj atkāpes piemērot saistībā ar pakalpojumu drošumu.

3) Pakalpojumu saņēmēju tiesības – Saskaņā ar direktīvas 19.pantu valsts nav tiesīga piemērot pakalpojuma saņēmējam tādas prasības, kas ierobežo citās ES dalībvalstīs dibināto komersantu sniegtos pakalpojumus, neatkarīgi no tā, kuras ES dalībvalsts teritorijā minētais pakalpojums tiek sniegts/saņemts.

Direktīvas 20.pants paredz, ka valstij ir jānodrošina tādu prasību piemērošana, kas pēc savas būtības nav diskriminējošas attiecībā pret pakalpojumu sniedzēju un nav balstītas uz viņa pilsonības vai dzīvesvietas faktu. Turklāt valstij ir jāpārlicinās, ka vispārīgie noteikumi, kas nosaka (ja vispār nosaka) pakalpojumu saņemšanu, nesatur pret pakalpojumu saņēmēju vērstas diskriminējošas normas, kas balstās uz viņa valstspiederību vai dzīvesvietas adresi.

4) Pakalpojumu kvalitāte – Pakalpojumu direktīvas V nodaļa satur normas, kas attiecas uz pakalpojumu kvalitātes līmeni – detalizētas prasības informācijai saistībā ar pakalpojuma sniegšanu (22.pants).

23.pants – valsts tiesības prasīt komersantam finanšu garantijas profesionālās atbildības apdrošināšanas formā vai citā alternatīvā finanšu garantijas veidā.

24.pants – norāda, ka valsts nenosaka reglamentēto profesiju pārstāvjiem nekādus ierobežojumus attiecībā uz komerciālo paziņojumu izmantošanu. Ja šādi ierobežojumi pastāv – valsts tos atceļ. Turklāt direktīvas 24.pants precizē, kādām prasībām ir jāatbilst šādiem komerciāliem paziņojumiem.

25.pants – saskaņā ar to valsts nodrošina, ka pakalpojumu sniedzējam nepiemēro tādas prasības, kas liedz viņam īstenot savas aktivitātes kopīgi vai partnerībā ar citiem pakalpojumu sniedzējiem. Tomēr šādas prasības atsevišķos gadījumos var tikt saglabātas attiecībā pret reglamentēto profesiju pārstāvjiem, kā arī akreditācijas vai sertifikācijas pakalpojumu sniedzējiem, ja tas ir nepieciešams pakalpojuma sniedzēja vai pakalpojuma objektivitātes un neatkarības saglabāšanai.

26.pants – nosaka tiesisko ietvaru valsts un Eiropas Komisijas sadarbībai pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai. Galvenais sadarbības jautājums – komersantu mudināšana veikt brīvprātīgus pasākumus savu pakalpojumu uzlabošanai.

27.pants – saskaņā ar 25.pantu valsts pienākums ir noteikt komersantam par obligātu prasību sniegt par sevi vispārīgu informāciju iespējamo sūdzību izskatīšanai vai informācijas pieprasījumiem par piedāvājamajiem pakalpojumiem. Komersantiem būtu jāatbild uz sūdzībām un jārisina radušās domstarpības. Visbeidzot komersanta pienākums ir apliecināt savu atbildību Pakalpojumu direktīvas prasībām attiecībā uz informācijas sniegšanu un tās precizitāti, finanšu garantijām, kā arī informācijas sniegšanu par profesionālām organizācijām, kuru biedrs tas ir un kas sniedz palīdzību starp komersantu un pakalpojumu saņēmēju radušos strīdu izšķiršanai.

5) Administratīvā sadarbība – Direktīvas 28.-36.pants regulē administratīvās sadarbības pamatprincipus starp ES dalībvalstu kompetentajām iestādēm. Efektīva pārrobežu pakalpojumu sniedzēju uzraudzība, kas balstās uz precīzas un pilnīgas informācijas apmaiņu, ir jānodrošina caur sadarbību starp kompetentajām iestādēm. Šo normu mērķis ir vairot uzticību un pārlicību ES dalībvalstu iestādēs, un tās ir svarīgs priekšnosacījums efektīvi funkcionējoša ES iekšējā tirgus darbībai.

Šīs normas paredz, ka dalībvalstu kompetentās iestādes sniedz cita citai savstarpēju atbalstu, kā arī valstīm jāievieš atbilstošus pasākumus pakalpojumu sniedzēju un to

pakalpojumu uzraudzībai. Sadarbībai jānotiek atbilstoši atsevišķām obligātām prasībām.

Informācijas apmaiņai par pakalpojuma sniedzēja reputāciju jānotiek saskaņā ar kārtību, kāda ir noteikta sensitīvo datu apmaiņai.

Vispārīgās prasības komersanta mītnes valstij un pienākumu sadalījums starp pakalpojuma sniegšanā iesaistītajām valstīm noteiktas attiecīgi direktīvas 29. un 30.-31.pantā.

Brīdinājuma mehānisms ir noteikts gadījumiem, kuros komersanta rīcība vai izveidojušies īpaši apstākļi pakalpojuma sniegšanai var radīt nopietnu kaitējumu cilvēka drošībai un veselībai vai vides aizsardzībai.

Direktīvas ieviešana Latvijā

1) Pasākumu plāns administratīvo procedūru vienkāršošanai

Ar Ministru kabineta 2009.gada 4.februāra rīkojumu Nr.90 „Par pasākumu plānu administratīvo procedūru vienkāršošanai pakalpojumu sniegšanas jomā saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Direktīvas 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū ieviešanu” ir apstiprināts Pasākumu plāns administratīvo procedūru vienkāršošanai pakalpojumu sniegšanas jomā. Pasākumu plāna mērķis ir spēkā esošās normatīvi tiesiskās bāzes pielāgošana Pakalpojumu direktīvas prasībām (Pakalpojumu direktīvas 5.panta prasība par procedūru vienkāršošanu, kā arī 39.pantā noteiktais pienākums sniegt ziņojumu Eiropas Komisijai).

Pasākumu plānā ietvertās aktivitātes atbilst pasākumiem, kas noteikti šādos politikas plānošanas dokumentos:

- Deklarācija par Ivara Godmaņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību⁴:

1) Nodrošināt labāka regulējuma politikas īstenošanu, izvērtēt tiesiskā regulējuma radīto administratīvo slogu, pārskatīt un vienkāršot birokrātiskās procedūras, ieviešot elektroniskos pakalpojumus un elektronisko dokumentu apriti, un veikt nepieciešamos pasākumus visu valsts informācijas sistēmu savstarpējai savietojamībai un informācijas apmaiņai (1.13.punkts);

2) Nodrošināt reālu e-pārvaldes darbību, pakāpeniski ieviešot elektroniski izpildāmas administratīvās procedūras visās valsts un pašvaldību institūcijās un

⁴http://209.85.129.132/search?q=cache:JpAa0lNgD5sJ:www.em.gov.lv/em/images/modules/items/item_file_18693_valdibas_deklaracija.doc+deklar%C4%81cija+par+ivara+godma%C5%86a+vad%C4%ABt%C4%81+ministru+kabineta+iecer%C4%93to+darb%C4%ABbu&cd=1&hl=lv&ct=clnk&gl=lv

panākot situāciju, ka gadījumos, ja noteikta atskaite ir iesniedzama vairākās valsts iestādēs, uzņēmējs to iesniedz tikai vienā valsts iestādēs (5.62.punkts).

- Latvijas nacionālā Lisabonas programma 2005.-2008.gadam (apstiprināta ar Ministru kabineta 2005.gada 19.oktobra rīkojumu Nr.684 „Par Latvijas nacionālo Lisabonas programmu 2005.-2008.gadam”). Tās 12.pamatnostādne – Iekšējā tirgus paplašināšana un padziļināšana – attīstīt pakalpojumu tirgus darbību, novērst atlikušos šķēršļus pārrobežu darījumiem. 14.pamatnostādne – Uzņēmējdarbības vides uzlabošana – uzlabot saimnieciskās darbības vidi, pilnveidojot tiesisko ietvaru, saskaņojot to ar ES prasībām;
- Pasākumu plāns makroekonomiskās situācijas stabilizācijai 2008.-2009.gadam (Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa sēdes protokols Nr.24, 43.§).

Plāna ietvaros tiek ieviesti pasākumi ar mērķi uzlabot saimnieciskās darbības vidi, veicināt saimnieciskās darbības uzsākšanu, finanšu pieejamību, eksportu, kā arī nodrošinātu godīgu konkurenci.

- Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāns 2008.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta 2008.gada 19.maija rīkojumu Nr.623 „Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2008.gadam”). Tajā ietvertie 32 pasākumi paredz vienkāršot un uzlabot būvniecības procesu, vienkāršot nekustamā īpašuma reģistrācijas procesu, uzlabot publiskās pārvaldes pakalpojumus u.c.
- Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta 2006.gada 4.jūlija noteikumiem Nr.564 „Noteikumi par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2007.-2013.gadam”). Drošas un stabilas attīstības priekšnoteikumu 4.1.4.sadaļas „Valsts pārvaldes darboties spējas stiprināšana” 4.uzdevums paredz samazināt administratīvos šķēršļus komersantiem un iedzīvotājiem.;
- Komercedarbības konkurētspējas un inovācijas veicināšanas programma 2007.-2013.gadam (apstiprināta ar Ministru kabineta 2007.gada 28.jūnija rīkojumu Nr.406 „Par Komercedarbības konkurētspējas un inovācijas veicināšanas programmu 2007.-2013.gadam”). 1.rīcības virziens – radīt labvēlīgu komercedarbības vidi, samazināt administratīvos šķēršļus un barjeras.

Pasākumu plāna mērķis ir spēkā esošās normatīvi tiesiskās bāzes pielāgošana Pakalpojumu direktīvas prasībām. Šim nolūkam sagatavots priekšlikumu saraksts nepieciešamajiem grozījumiem tiesību aktos administratīvo procedūru vienkāršošanai pakalpojumu sektorā, ņemot vērā veikto tiesību aktu caurskatīšanas un analīzes rezultātus par Pakalpojumu direktīvas darbības jomā esošajām atļauju

sistēmām, lai panāktu nacionālā regulējuma atbilstību Pakalpojumu direktīvas prasībām.

Pasākumu plāns nosaka šādus uzdevumus izvirzītā mērķa sasniegšanai:

- Normatīvo aktu grozījumi, kas saistīti ar atļauju prasību pārskatīšanu; administratīvo procedūru vienkāršošanu atļauju saņemšanai; kā arī iesniedzamo dokumentu skaita samazināšanu, ievērojot labas pārvaldības principu, Pakalpojumu direktīvas aptvertajās jomās;
- Normatīvo aktu grozījumi, kas saistīti ar elektronisko dokumentu aprites ieviešanu starp publiskās pārvaldes institūcijām un komersantu Pakalpojumu direktīvas aptvertajās jomās.

Tiesību aktu caurskatīšanas rezultātā Ekonomikas ministrija sadarbībā ar nozaru ministrijām ir veikusi analīzi par identificēto 78 pakalpojumu atbilstību Pakalpojumu direktīvas prasībām. Rezultāti tika prezentēti arī 2008.gada 29.augusta Tautsaimniecības padomes sēdē, kā arī 2008.gada 29.augusta Mazo un vidējo komersantu un amatniecības konsultatīvās padomes sēdē.

Pēc konsultācijām apkopotie priekšlikumi arī tika iekļauti pasākumu plānā. Pie būtiskākajiem priekšlikumiem pieskaitāmi tādi priekšlikumi kā:

- Atļauju atcelšana atsevišķās pakalpojumu nozarēs;
- Beztermiņa atļauju ieviešana spēkā esošo terminēto atļauju vietā;
- Prasību pēc atļaujas aizstāšanas ar reģistrācijas prasību;
- Atļaujas saņemšanai iesniedzamo dokumentu skaita pārskatīšana;
- Personu resertifikācijas procedūru atvieglošana.

Tiesību aktu caurskatīšana

Ņemot vērā to, ka iepriekš tiesību aktu caurskatīšanas ietvaros uzmanība tika pievērsta normatīvo aktu regulējuma atbilstības izvērtējumam direktīvas 9.-13.panta prasībām (atļaujas), kā arī 14. un 15.panta prasībām (neatļautas vai izvērtējamas prasības), turpmāka tiesību aktu caurskatīšana ir jāturpina šādos virzienos:

- Direktīvas 16.-22.pants (pakalpojumu sniegšanas brīvība un ar to saistītās atkāpes)

Nepieciešams veikt identificēto pakalpojumu regulējošo normatīvo aktu atbilstību Pakalpojumu direktīvas 16.-22.panta prasībām, kas attiecas uz īslaicīgu pakalpojumu sniegšanu. Pakalpojumu direktīva šajā gadījumā neuzliek valstij par pienākumu ziņot

Eiropas Komisijai par veiktajiem pasākumiem saistībā ar nacionālā regulējuma pielāgošanu atbilstoši 16.-22.panta prasībām.

- Direktīvas 25.pants (daudznozaru darbības)

Nepieciešams veikt identificēto pakalpojumu regulējošo normatīvo aktu atbilstību Pakalpojumu direktīvas 25.panta noteikumiem, kuri likvidē prasības, kas ierobežo dažādu pakalpojumu darbību apvienošanu vai to veikšanu partnerībā ar citām pakalpojumu darbībām, ja šādi ierobežojumi nav pamatoti, vienlaikus nodrošinot to, ka tiek novērsti interešu konflikti un konkrētu darbību nesavietojamība un ka tiek nodrošināta atsevišķām pakalpojumu darbībām prasītā neatkarība un objektivitāte.

Saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 39.panta prasībām informācija par veiktajiem pasākumiem direktīvas 25.panta ieviešanos ir sagatavojama iesniegšanai Eiropas Komisijā.

Līdz šim, veicot tiesību aktu caurskatīšanu, šādi ierobežojumi spēkā esošajos tiesību aktos netika konstatēti.

- Konceptijas izstrāde Vienas pieturas aģentūras principa un e-procedūru ieviešanai

Direktīvas noteikumi uzliek par pienākumu valstij pieņemt virkni lēmumu, tostarp organizatorisku lēmumu, lai izveidotu vienas pieturas aģentūras punktus un ieviestu elektroniskās procedūras. Piemēram, ir jāizlemj, kāda struktūra vai struktūras būs atbildīgas par vienas pieturas aģentūras punktu funkciju pildīšanu, jānosaka to darbības modelis (punktu skaits, darbības koordinēšana ar iesaistītajām kompetentajām institūcijām u.c.), kā arī jāievieš tehniski risinājumi procedūru un formalitāšu izpildei ar elektronisko līdzekļu starpniecību.

Vajadzīgie pasākumi un struktūras ir jāizstrādā un jāievieš laikus pirms direktīvas ieviešanas termiņa beigām, lai būtu iespējams pārliecināties par to spēju darboties atbilstoši direktīvā noteiktajiem principiem un prasībām, nepieciešamības gadījumā veicot korektīvās darbības līdz 2009.gada beigām.

Tāpat vienotu kontaktpunktu sistēmas ieviešana neizbēgami ir saistāma ar spēkā esošās normatīvās bāzes atbilstības izvērtēšanu vienotu kontaktpunktu izveidei noteiktajiem principiem un prasībām, kā arī tās pielāgošanu Pakalpojumu direktīvas mērķa sasniegšanai attiecībā uz saimnieciskās darbības vides un administratīvo procedūru kārtošānu vienkāršošanu.

Pakalpojumu direktīvas ieviešanas darba grupā tika sagatavota un 2009.gada 28.maijā ar Ministru kabineta rīkojumu apstiprināta koncepcija „Vienas pieturas aģentūras

principa ieviešana atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Direktīvā 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū noteiktajām prasībām”.⁵ Sīkāk koncepcijas saturs izklāstīts darba turpinājumā.

- Paziņošanas procedūras izveide

Lai pēc pārskata ziņojuma iesniegšanas Eiropas Komisijā nodrošinātu, ka tās prasības, kas turpmāk tiks noteiktas pakalpojumu sniegšanas jomā, atbilstu Pakalpojumu direktīvas prasībām, tiks izveidota tiesību aktu paziņošanas procedūra Eiropas Komisijai saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 15.panta septītās daļas noteikumiem. Par pamatu paziņošanas procedūras izveidei tiks izmantota Ministru kabineta 2004.gada 30.marta instrukcija Nr.1 „Kārtība, kādā valsts pārvaldes iestādes iesniedz informāciju par tehnisko noteikumu projektiem”. Plānotais termiņš jaunu Ministru kabineta noteikumu izstrādei – 2009.gada beigas.

- Administratīvās sadarbības veicināšana

Ir uzsākts darbs pie administratīvās sadarbības sistēmas ieviešanas (IMI sistēma), kuras ieviešana paredzēta Pakalpojumu direktīvas VI nodaļā. Darbs pie IMI projekta tiek koordinēts no Eiropas Komisijas puses, un tai ir jāpieņem lēmumus par IMI sistēmas operatīvo struktūru, jānosaka kompetentās iestādes, kurām jāpiedalās administratīvajā sadarbībā.

2)Koncepcija „Vienas pieturas aģentūras principa ieviešana atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Direktīvā 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū noteiktajām prasībām”

Ar Ministru kabineta 2009.gada 28.maija rīkojumu Nr.342 „Par koncepciju „Vienas pieturas aģentūras principa ieviešana atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Direktīvā 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū noteiktajām prasībām”” (turpmāk – Koncepcija) atbalstīta koncepcija „vienas pieturas aģentūras” principa ieviešanai atbilstoši Pakalpojumu direktīvas 6.-8.panta prasībām.

Vienas pieturas aģentūras principa ieviešana Koncepcijas izpratnē nozīmē tādu valsts pārvaldes institūciju darba organizāciju, kas iesnieguma iesniedzējam (saimnieciskās darbības veicējam) ļauj saņemt attiecīgajā valsts pārvaldes institūcijā pieprasītos dokumentus, personīgi nevēršoties pie amatpersonas, kas izskata saņemto iesniegumu, saskaņo to un pieņem lēmumu par pieprasīto dokumentu izsniegšanu, kā arī tādu valsts pārvaldes institūciju darba organizāciju, kas nodrošina valsts pārvaldes

⁵ Koncepcija „Vienas pieturas aģentūras principa ieviešana atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Direktīvā 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū noteiktajām prasībām”
<http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3018>

institūciju savstarpējo mijiedarbību saskaņā ar labas pārvaldības principu un (vai) esošajiem vienošanās dokumentiem.

Koncepcija attiecas uz pakalpojumu darbībām, kas ir ietvertas Pakalpojumu direktīvas darbības jomā. Koncepcijas tiešā mērķa grupa ir valsts pārvaldes institūcijas, bet ieguvēji no koncepcijas īstenošanas – valsts iedzīvotāji un saimnieciskās darbības veicēji. Latvijā šobrīd nav pietiekamā līmenī attīstīti valsts pārvaldes pakalpojumi, kas nodrošinātu saimnieciskās darbības veicējam un tā pakalpojumu saņēmējam informācijas iegūšanu vienuviet ar vienas pieturas aģentūras punkta starpniecību. Saimnieciskās darbības veicējam bieži vien ir sarežģīti sameklēt informāciju par visām prasībām, kuru izpilde ir priekšnosacījums, lai nodarbotos ar atsevišķu saimnieciskās darbības veidu. Vairākums kompetento institūciju savās interneta mājas lapās nenodrošina piekļuvi informācijai par to kompetencē esošajām atļaujām un to saņemšanas prasībām, kā arī nav pieejamas iesniegumu standarta veidlapas atļauju saņemšanai.

Daudzos gadījumos institūciju savstarpējā sadarbība vienas atsevišķas administratīvās procedūras ietvaros, tajā skaitā ar kontroles un uzraudzības dienestiem, ir nepietiekama, un atļauju saņemšanai bieži vien tiek pieprasīta informācija, kas jau atrodas citu kompetento iestāžu rīcībā. Tādēļ nepieciešama sistēmiska pieeja, lai darba procesus institūcijās un to sadarbības modeli ar citām procedūrās iesaistītajām institūcijām optimizētu un organizētu maksimāli efektīvi.

Nodrošinot valsts pārvaldes sniegto pakalpojumu kvalitāti un samazinot izmaksas saimnieciskās darbības veicējam, tiktu radīti apstākļi, kuros nepamatoti netērētu saimnieciskās darbības veicēja finanšu, laika un cilvēkresursus.

Koncepcijā piedāvāti iespējamie risinājuma variantu valsts pārvaldes institūciju darbības modernizēšanai un sakārtošanai atbilstoši vienas pieturas aģentūras principam, uzlabojot valsts pārvaldes institūciju darbību un padarot to efektīvāku, orientētu uz klientu vajadzību pilnīgāku apmierināšanu.

Pašlaik esošā valsts pārvaldes institūciju darba organizācija neļauj saimnieciskās darbības veicējiem saņemt nepieciešamo informāciju un veikt attiecīgās administratīvās procedūras vienuviet. Lai ieviestu vienas pieturas aģentūras principu valsts pārvaldes institūciju darbībā, koncepcijas ietvaros tiek piedāvāti divi iespējamie risinājuma varianti.

Risinājuma pirmais variants – vienas pieturas aģentūras principa triju formu modelis.

Koncepcijā noteikts, ka vienas pieturas aģentūras principa ieviešanai pamatā tiks izmantots Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas pārraudzībā esošais valsts portāls www.latvija.lv (turpmāk – portāls).

Risinājums paredz elastīgu pieeju elektronisko procedūru kārtošānai vienas pieturas aģentūras centrā. Atkarībā no atbildīgo institūciju iesaistes pakāpes un rakstura, izpildāmo procedūru skaita, secības un sarežģītības katrai pakalpojumu darbībai tiks noteikts viens no trijiem komunikācijas formas modeļiem.

1.formas modelis – publisko pakalpojumu katalogs

Šis modelis tiks īstenots, pakalpojumu darbību iekļaujot publisko pakalpojumu katalogā portālā, kas ir centrālais piekļuves punkts publiskajiem valsts pārvaldes iestāžu resursiem un e-pakalpojumiem. Saimnieciskās darbības veicējam un tā pakalpojuma saņēmējiem tiks nodrošināta iespēja portālā iegūt nepieciešamo informāciju ar atslēgas vārdu starpniecību. Pakalpojumu katalogā zem pakalpojuma aprakstu sadaļas tiks iekļautas saites vai atsauces uz atbildīgo institūciju tīmekļa vietnēm, un katalogs nodrošinās tiešo sasaisti ar tās institūcijas interneta resursu. Institūcija savā tīmekļa vietnē nodrošinās saimnieciskās darbības veicējam pārskatu par izpildāmajām prasībām un procedūrām, kā arī to izpildi tīmekļa vietnē, neiesaistoties citām institūcijām.

2.formas modelis – konsultācijas saimnieciskās darbības veicējam

Šis modelis tiks piemērots tām pakalpojumu darbībām, kuru apraksts nav ietverts portāla publisko pakalpojumu katalogā, vai arī ja saimnieciskās darbības veicējam ir nepieciešamas papildu konsultācijas. Portālā publisko pakalpojumu sadaļā lietotājiem būs iespēja uzdot jautājumus kompetentajām iestādēm par portāla kataloga pakalpojumiem. Ja lietotāja jautājums portāla katalogā nebūs definēts (portāla katalogā nedefinētie pakalpojumi, tai skaitā pakalpojumi, kas attiecas uz vairāku iestāžu kompetenci, tādēļ atbildes sagatavošanai ir nepieciešama informācijas konsolidēšana), tad informācijas pieprasījums automātiski tiks nosūtīts vienas pieturas aģentūras atbalsta centram, lai sadarbībā ar kompetentajām iestādēm sniegtu atbildi. Vienas pieturas aģentūras atbalsta centra funkcijas tiks uzticētas Latvijas Investīciju un attīstības aģentūrai. Risinājums paredz arī atbalsta dienesta konsultāciju sniegšanu telefoniski un klātienē.

3.formas modelis – automatizēts e-pakalpojums

Šis modelis izmantojams, ja saimnieciskās darbības veicējam piemērojamās prasības un procedūras paredz vairāku institūciju vienlaicīgu vai secīgu iesaisti. Automatizēts e-pakalpojums paredzēs iespēju pakalpojumu sniedzējam veikt visas nepieciešamās administratīvās procedūras elektroniski, noformējot vienu pieprasījumu un nedalot administratīvās procedūras atbilstoši valsts pārvaldes iestāžu kompetencei.

E-pakalpojuma izveidei ir nepieciešams nodrošināt saiti ar valsts pārvaldes un pašvaldību iestāžu datubāzēm un izveidot tādu elektronisku starpinstitūciju informācijas apriti (piemēram, izziņas ko izdod viena iestāde un kuras jāiesniedz citai iestādei), kas aizstāj saimnieciskās darbības veicējam šo institūciju apmeklējumu vai informācijas pieprasīšanu no šīm iestādēm.

Vienas pieturas aģentūras principa triju formu modeļa trīs pieejas ir savstarpēji papildinošas, nevis izslēdzošas. Katram pakalpojuma darbības veidam, kas ir ietverts pakalpojumu direktīvas darbības jomā, tiks noteikta optimālā modeļa forma. Izvēle tiks pamatota ar tādiem apsvērumiem kā samērīgums, laika ierobežotība, šobrīd pastāvošā saimnieciskās darbības atbalsta infrastruktūra, paredzamais darba apjoms uzdevuma izpildei, projekta tehniskā sarežģītība un esošais pieprasījums pēc attiecīgā pakalpojumu veida administratīvajām procedūrām.

Ņemot vērā valsts ekonomisko situāciju, koncepcijā piedāvāta vienas pieturas aģentūras principa triju formu modeļa pakāpeniska ieviešana:

1) vienas pieturas aģentūras principa *1.formas modelis* neprasa papildu līdzekļus no valsts budžeta, tādēļ tiks ieviests 2009.gadā, izpildot pakalpojumu direktīvas minimālās prasības;

2) attiecībā uz vienas pieturas aģentūras principa *2.formas modeli* no 2010.gada konsultācijas sniegs tikai kompetentās iestādes, savukārt Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras vienas pieturas atbalsta centra izveide tiek atlikta uz laiku, līdz valstī uzlabosies ekonomiskā situācija. *2.formas modeļa* ieviešanas iespējas tiks izvērtētas, sagatavojot valsts budžeta projektu attiecīgajam gadam. Vienas pieturas aģentūras atbalsta centru varētu izveidot 2012.gadā;

3) plānots, ka vienas pieturas aģentūras principa *3.formas modelis* tiks ieviests triju gadu laikā, piesaistot līdzekļus no Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētā projekta. Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekts "E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība" 2009.gada 18.februārī ir apstiprināts struktūrfondu projektu iesniegumu vērtēšanas komisijā, un Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts nepieciešamā finansējuma pieprasījumu ir nosūtījis Finanšu ministrijai (Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāta funkcijas šobrīd pilda Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija).

Risinājuma otrais variants – vienas pieturas aģentūra ar pilnu pakalpojumu elektronizāciju.

Risinājums "Vienas pieturas aģentūra ar pilnu pakalpojumu elektronizāciju" ir vienas pieturas aģentūras triju formu modeļa (1.risinājuma) tālākais atvasinājums, kas

paredz maksimālo administratīvo procedūru kārtošanas elektronizācijas līmeni pilnīgi visām šobrīd identificētajām pakalpojumu darbībām, kas ietvertas pakalpojumu direktīvas darbības jomā. Risinājums paredz triju formu *3.formas modeļa* attiecināšanu uz iepriekš minētajiem pakalpojumu darbības veidiem.

Šobrīd ir apzinātas 79 pakalpojumu darbības jomas, uz kurām attiecināmas pakalpojumu direktīvas noteiktās normas.

Izvērtējot katra risinājuma varianta priekšrocības un trūkumus, secināms, ka risinājuma pirmā varianta ietvaros tiks nodrošināta atbilstoša saimnieciskās darbības veicēju apkalpošanas kvalitāte atbilstoši vienas pieturas aģentūras principam, kā arī panākta augstākā finansējuma izlietojuma efektivitāte.

Lai īstenotu koncepciju, nepieciešams atbilstoši pilnveidot normatīvo aktu bāzi un izveidot infrastruktūru vienas pieturas aģentūras principa un elektronisko dokumentu aprites īstenošanai. Pakāpeniski tiks īstenota informācijas tehnoloģiju un procedūru ieviešana valsts pārvaldes institūciju darbības nodrošināšanai atbilstoši labas pārvaldības principam, informatīvās sistēmas izveide datu vākšanai, apstrādei, glabāšanai un izmantošanai (kontroles, uzraudzības un citu funkciju īstenošanai).

3) Tiesību aktu paziņošanas procedūra

Lai pēc pārksta ziņojuma (Pakalpojumu direktīvas 39.pants) iesniegšanas Eiropas Komisijā nodrošinātu, ka tās prasības, kas turpmāk tiks noteiktas pakalpojumu sniegšanas jomā, atbilstu Pakalpojumu direktīvas prasībām, tiks izveidota tiesību aktu paziņošanas procedūra Eiropas Komisijai saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 15.panta septīto daļu. Par pamatu paziņošanas procedūras izveidei tiks izmantota Ministru kabineta 2004.gada 30.marta instrukcijā Nr.1 „Kārtība, kādā valsts pārvaldes iestādes sniedz informāciju par tehnisko noteikumu projektiem” noteiktā tehnisko noteikumu paziņošanas procedūra. Ministru kabineta noteikumu projekts „Kārtība, kādā valsts pārvaldes iestādes sniedz informāciju par tehnisko noteikumu projektiem” ir izsludināts Valsts sekretāru 2009.gada 9.jūlija sanāksmē.

4) Administratīvās sadarbības sistēma

Paralēli minētajam notiek darbs arī pie administratīvās sadarbības sistēmas, kuras ieviešana paredzēta Pakalpojumu direktīvas VI nodaļā. Darbs pie projekta tiek koordinēts no Eiropas Komisijas puses, un šobrīd tās ekspertu vadībā tiek veikti priekšdarbi pilotprojekta uzsākšanai saistībā ar Pakalpojumu direktīvas prasību realizāciju administratīvās sadarbības starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm uzlabošanas jomā. Eiropas Komisijai uzsākot detalizētāku projekta izstrādi un realizāciju, būs nepieciešams pieņemt lēmumus par administratīvās sadarbības

sistēmas operatīvo struktūru, kā arī noteikt kompetentās iestādes, kurām jāpiedalās administratīvajā sadarbībā.

Likumprojekts „Par saimnieciskās darbības reglamentēšanu pakalpojumu jomā”

Līdztekus iepriekš minētajiem pasākumiem, kas tiek veikti, un dokumentiem, kas tiek izstrādāti, galvenais normatīvais akts, ar kuru Latvija ieviesīs Pakalpojumu direktīvu, ir likums „Par saimnieciskās darbības reglamentēšanu pakalpojumu jomā”. Pašreiz šis dokuments vēl ir tikai likumprojekta stadijā, kurš 2009.gada 27.augustā ir izsludināts Valsts sekretāru sanāsmē. Likumprojekta Pārejas noteikumos pagaidām paredzēts, ka likums stāsies spēkā 2010.gada 1.janvārī.

Likumprojektā noteikts, ka likuma mērķis ir veicināt brīvu pakalpojumu apriti un tiesības brīvi veikt saimniecisko darbību Eiropas Savienības iekšējā tirgū pakalpojumu jomā, kā arī noteikt organizatoriskos un tiesiskos pamatus Latvijas Republikā, lai atbilstoši Latvijas Republikai saistošajiem līgumiem un nolīgumiem garantētu saimnieciskās darbības veicējiem un pakalpojumu saņēmējiem iespēju īstenot un aizsargāt savas likumīgās tiesības Eiropas Savienības iekšējā tirgū. Likumprojekts reglamentē tiesības brīvi veikt saimniecisko darbību un brīvu pakalpojumu apriti Eiropas Savienības iekšējā tirgū pakalpojumu jomā, vietējo pakalpojumu sniedzējus un to darbību, ārvalsts pakalpojumu sniedzējus un to darbību, vienoto valsts un pašvaldību elektronisko pakalpojumu informācijas portālu, pakalpojumu kvalitāti, kā arī atbildīgo iestāžu administratīvo sadarbību.

Līdz ar to patlaban Pakalpojumu direktīvas ieviešana Latvijā vēl ir procesā, un arī arodbiedrībām kā sociālajiem partneriem ir iespējas tajā piedalīties un sekot līdzi, lai normatīvais regulējums Latvijā ir maksimāli labvēlīgs darbinieku tiesībām un interesēm.

Zanda Grundberga

30.09.2009.